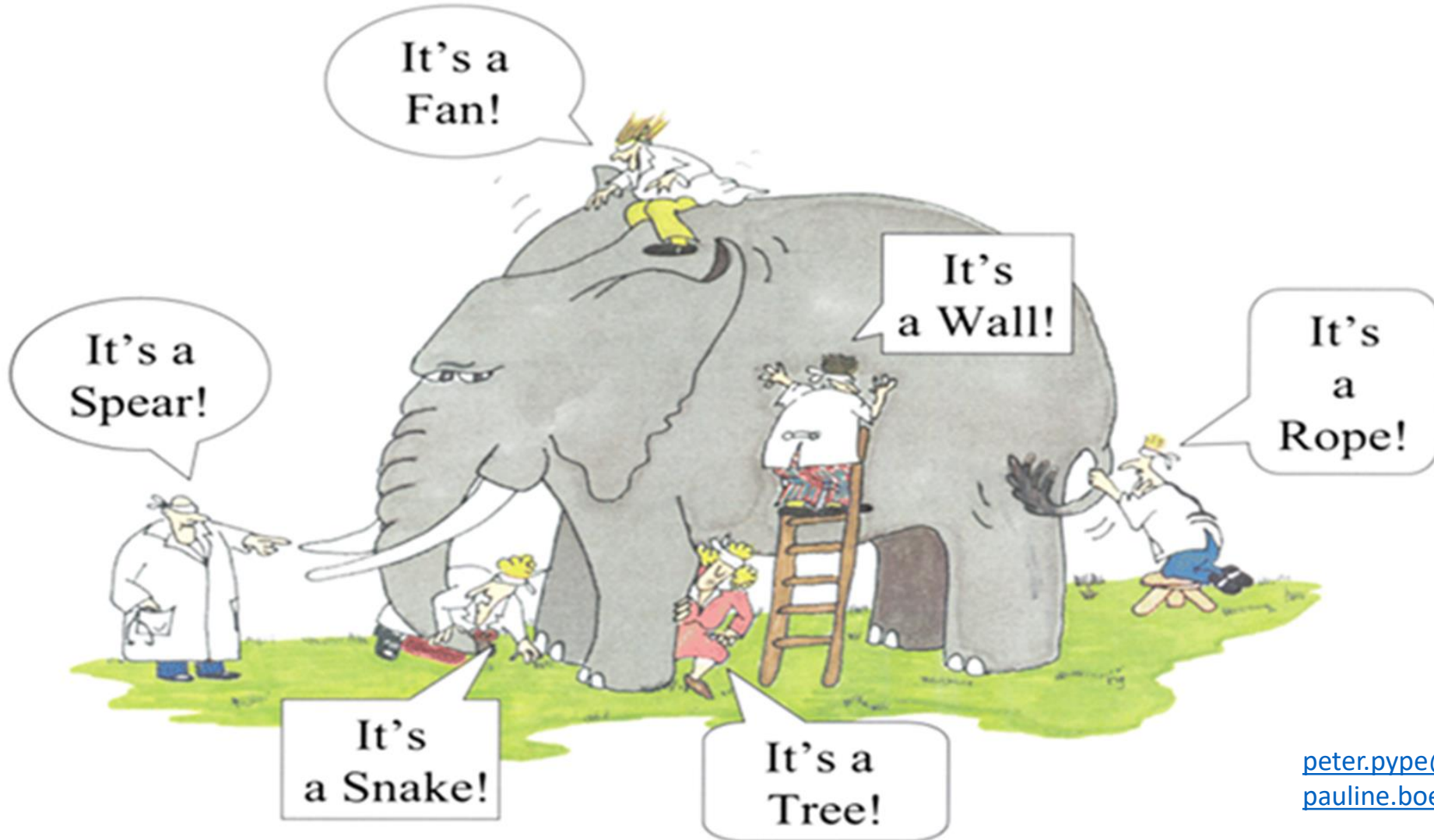
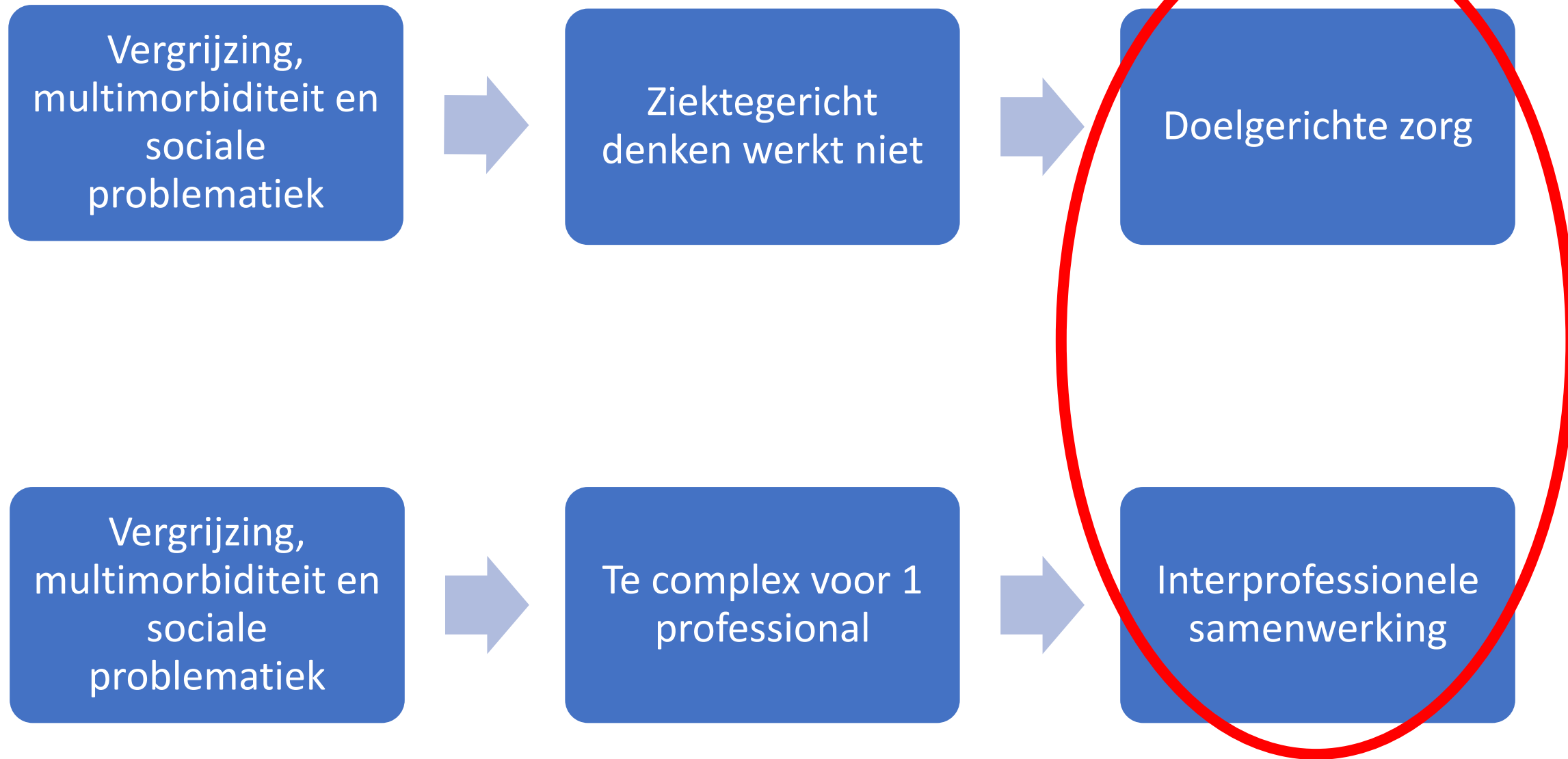


Interprofessionele samenwerking in doelgerichte zorg



peter.pype@ugent.be
pauline.boeckxstaens@ugent.be



Vergrijzing,
multimorbiditeit en
sociale
problematiek



Ziektegericht
denken werkt niet



Doelgerichte zorg

Vergrijzing,
multimorbiditeit en
sociale
problematiek



Te complex voor 1
professional



Interprofessionele
samenwerking

Niet alleen de medische zorg worstelt

Medisch referentiekader

Ziektegerichte zorg -> doelgerichte zorg

Case Familiezorg

Taakgerichte zorg-> doelgerichte zorg

Interprofessional Collaboration Competency Domain




The Learning Continuum pre-licensure through practice trajectory

Competency 1

Work with individuals of other professions to maintain a climate of mutual respect and shared values. (Values/Ethics for Interprofessional Practice)

Competency 2

Use the knowledge of one's own role and those of other professions to appropriately assess and address the health care needs **of patients** and to **promote and advance the health of populations**. (Roles/Responsibilities)

Competency 3

Communicate with patients, families, communities, **and professionals in health and other fields** in a responsive and responsible manner that supports a team approach to the **promotion and maintenance** of health and the **prevention and treatment** of disease. (Interprofessional Communication)

Competency 4

Apply relationship-building values and the principles of team dynamics to perform effectively in different team roles to **plan, deliver, and evaluate** patient/population-centered care **and population health programs and policies** that **are** safe, timely, efficient, effective, and equitable. (Teams and Teamwork)

Kenmerken van goede IPC

1. Shared planning & decision making (goals)
2. Interdependence & cooperation
3. Partnership (commitment, trust & respect among team members)
4. Shared power & leadership
5. Coordination & communication
6. Patient & family involvement
7. Evaluation of team performance

Het interprofessioneel zorgplan

Wat is dat?

- Is een geïndividualiseerd zorgplan **gebaseerd op de zorgnoden, de waarden en de wensen** van de patiënt.

Waarom doen we dat?

- Het geeft een houvast om op een **gecoördineerde manier holistische zorg** te bieden aan de patiënt in zijn context.

Hoe doen we dat?

- We vertrekken vanuit de zorgnoden en zorgvragen van de patiënt. Die worden **door een interprofessioneel team vertaald naar zorgdoelen en actiepunten**. In overleg met de patiënt worden **prioriteiten** gesteld. We duiden **verantwoordelijken** aan voor elk actiepunt en we maken afspraken om interventies te **evalueren**.

En we communiceren het zorgplan met de patiënt

Een interprofessioneel zorgplan

Arts	Verpleging	Andere HV	Overleg																												
<p>Chronisch huisbezoek</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4x/jaar - volgende datum steeds vastleggen - VP en pt op de hoogte <p>Vorbereiding</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verslagen van voorbije afspraken bij alle specialisten - Verslag DSU - Verslag dagelijks bezoek VP (G, ...) - (Rode) planningen mee te nemen? <p>Huisbezoek</p> <ul style="list-style-type: none"> - SVZ - Fysieke klachten bevragen ikv DM, hart, reuma, longen, ogen (pijn, huidgevoeligheid, slapen, maag...) - Bijwerkingen medicatie - Psychosociale toestand - Doelstellingen pt - (Zorgdoelen aftoetsen) - Voorschrift chronische medicatie voor 3 maanden (???) <p>Opvolging</p> <ul style="list-style-type: none"> - Up to date EMD en papieren MD thuis - Verslag aan VP - Verwijsbrief voor specialisten 	<p>Chronisch huisbezoek</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 à 4x/week - 1x/dag <table border="1"> <tr> <td>Oogdruppels</td> <td>1x/dag</td> <td>7x/week</td> <td></td> </tr> <tr> <td>N. Glyc</td> <td></td> <td>1x/week</td> <td>Do of Vrij</td> </tr> <tr> <td>Gewicht</td> <td></td> <td>1x/week</td> <td>Do of vrij</td> </tr> <tr> <td>Hyg. + WZ voeten</td> <td></td> <td>1x/week</td> <td>Di</td> </tr> <tr> <td>Medicatie doos klaarzetten</td> <td></td> <td>1x/week</td> <td>Woe</td> </tr> <tr> <td>Waakfunctie</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Controle techniek SC IS</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>Opvolging</p> <ul style="list-style-type: none"> - Notitie parameters in EMD - I.N. overleg met HA <p>DSU</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4x/jaar - moment afstemmen op CHB van HA <p>Vorbereiding</p> <ul style="list-style-type: none"> - verslag van laatste bezoek aan endocrino - overleg arts - (rode) planningen bekijken - overzicht glycemiewaarden <p>Huisbezoek</p>	Oogdruppels	1x/dag	7x/week		N. Glyc		1x/week	Do of Vrij	Gewicht		1x/week	Do of vrij	Hyg. + WZ voeten		1x/week	Di	Medicatie doos klaarzetten		1x/week	Woe	Waakfunctie				Controle techniek SC IS				<p>Podologe: HB 1x/3 maanden</p> <p>MW: op vraag na doorverwijzing HA of VP</p> <p>Diabeteseducator: administratief</p>	<p>HA en diabetesvbk: min 4x/jaar</p> <p>MDO: 1x/jaar</p> <p>Volledige doorloop zorgenplan en doelstellingen HA, VP, pt</p> <p>Te plannen in EMD (??? Voor of na HB HA?)</p>
Oogdruppels	1x/dag	7x/week																													
N. Glyc		1x/week	Do of Vrij																												
Gewicht		1x/week	Do of vrij																												
Hyg. + WZ voeten		1x/week	Di																												
Medicatie doos klaarzetten		1x/week	Woe																												
Waakfunctie																															
Controle techniek SC IS																															

- Meer structuur
- Meer overzicht
- Betere afspraken over wie wat doet
- Gemeenschappelijke doelen voor het team

Maar wat wil de patiënt?

Interprofessioneel zorgplan

Hulpvraag	Zorgdoelen	Actiepunten	Professionals	Evaluatie
Ik wil terug zelfstandig thuis wonen en mijn sociaal leven hernemen	Hartsdecompensatie onder controle houden	Bloeddruk controle	Huisarts	Maandelijks overleg ha-vpl 6 maand cardioloog
		Gewicht controle	thuisverpleegkundige	
	Risico's tgv dementie uitschakelen en bewaken	Voedingsadvies	Diëtist	3 maand rapport huisarts
		Inrichting huis checken	Sociaal assistente Dochter	huisarts 1 maand
		Follow up cognitie	Huisarts	6 maand neuroloog
		Valpreventie	Kinesist	Overleg maandelijks met dochter en familiehelp
		Maaltijden	Familiehelp	Maandelijks diëtist
		Buitenshuis verplaatsingen	Sociaal assistente	7 maand huisarts

Casus Maurice : het CLEVER zorgplan

- Van geprioriteerd doel naar interprofessioneel zorgplan

- ***Context***

Maurice is een alleenwonende man. Hij is al geruime tijd gescheiden. Hij heeft vijf kinderen maar heeft geen contact meer met hen, dit is al zo de laatste jaren. Hij heeft door een slecht verzorgde diabetes een onderbeenamputatie gehad. Hij maakte ook een CVA door, waardoor hij – weliswaar beperkt – restletsels heeft. Hij had depressieve periodes waarin hij heel angstig werd. Als gevolg daarvan was er tijdelijk sprake van alcoholmisbruik maar nu is hij geheelonthouder. Recentelijk klaagde hij ook van geheugenklachten. Hij is een beetje contactschuw en legt moeilijk contacten. Het maakt hem gestresseerd en angstig. Hij is niet volledig zelfredzaam. Zijn contacten bestaan dus vooral uit thuisverpleging en familiehelp. Hij ziet wekelijks zijn huisarts. Hij wordt vaak opgenomen in het ziekenhuis voor allerlei onderzoeken en behandelingen.

- ***Levensverhaal***

Hij is hoogopgeleid en zeer belezend, had altijd interesse voor de actualiteit, maar ook voor het verleden. Hij leest veel geschiedenisboeken. Zijn interesse uit zich via actualiteitsprogramma's bekijken via de tv, hij kijkt veel naar documentaires. Hij leest de krant, De Standaard.

Maurice is econoom van opleiding en heeft altijd bij de bank gewerkt tot hij op zijn 55 met pensioen ging. Hij heeft altijd goed voor zijn administratie en financiën gezorgd. De laatste tijd lukt dat niet zo goed meer, maar dan vraagt hij zijn verzorgende om hem te helpen.

- ***Relevantie van de activiteiten***

Hij heeft hulp nodig om zich te wassen en kleden. Hij krijgt gezinszorg voor zijn huishouden. De verzorgende doet boodschappen, maakt schoon en maakt maaltijden klaar. De thuisverpleegkundige zet ook de medicatie klaar. Tijdens zijn laatste langdurige ziekenhuisopname kon hij de facturen voor water en elektriciteit niet betalen vanuit ziekenhuis, waardoor alles werd afgesloten. Hij wil dit graag voorkomen de volgende keer. Hij dacht eraan om een tablet te kopen, dan zou hij dit zelf kunnen doen. De tablet kan hij meenemen bij een volgende opname. Hij heeft een tablet (een goedkope) maar kan er niet mee werken. Hij wil het graag leren maar wil zeker niet naar een of andere cursus. Hij is te angstig om dit ergens buitenshuis te gaan leren. Daarnaast kan hij zo ook de krant blijven lezen in het ziekenhuis. Want anders moet hij die ook missen.

- ***Waarden***

Maurice vindt bijblijven zeer belangrijk. De actualiteit volgen is eigenlijk een must voor hem en alle nieuws vindt hij interessant. Hij is en wil een man van de wereld blijven. Daarnaast is hij ook graag 'in orde'. Hij wil zijn zaakjes op orde hebben, thuis, maar vooral anticipeert hij op wat er nog kan gebeuren.

- ***Emoties***

Hij is graag 'mee' met alles en wordt blij als hij de krant leest. Hij geraakt daar als het ware van 'in flow'. Zo vergeet hij een tijdje zijn grootste zorgen, zijn gezondheid. De krant lezen maar ook tv-kijken is voor hem letterlijk een venster op de wereld; een wereld waar hij zelf niet zo vaak meer komt. In het ziekenhuis voelt hij zich dan ook afgesloten van de wereld, gek genoeg. Hij is immers thuis veel meer geïsoleerd dan in het ziekenhuis. In het ziekenhuis voelt hij zich deels daardoor dan ook erg ongelukkig. Komt daar nog bij zijn angst om niet in orde te zijn met zijn administratie en zo weer een hele hoop rompslomp te moeten opruimen nadien.

- ***Engagement***

Hij heeft nu echt zijn zinnen gezet op het leren werken met een tablet. Volgens hem zal dit zijn problemen oplossen, voornamelijk als hij opgenomen wordt in het ziekenhuis. Hij wil samen met de gezinszorg een nieuwe tablet gaan kopen en het is geregeld dat een student van de hogeschool aan huis komt voor een aantal instructiemomenten. Hij mag de student ook opbellen en whatsappen bij problemen.

- Bepaal welke disciplines je nodig hebt om dit doel te bereiken
- Waar haal je die vandaan?

Stelling 1: Een goed team woont onder 1 dak

- Bepaal welke disciplines je nodig hebt om dit doel te bereiken
- Waar haal je die vandaan?

- Welke actiepunten zijn nodig om dit doel te realiseren?
- Professionele actiepunten?
- Patiënt/omgeving actiepunten?

Stelling 2: eens het doel gekend is, verlaat de patiënt het team

- Welke actiepunten zijn nodig om dit doel te realiseren?
- Professionele actiepunten?
- Patiënt/omgeving actiepunten?

Cognitieve oorzaken van belemmeringen	COG	Geheugenproblemen, taalstoornissen, beperkte aandacht, problemen met executieve functies ...
Fysieke oorzaken van belemmeringen	FYS	Stoornissen in motorische functies zoals krachtverlies, evenwichtsproblemen, beperkingen in fijne motoriek. Stoornissen in sensorische functies zoals auditieve en visuele problemen. Pijn ...
Intrapersoonlijke oorzaken van belemmeringen	IP	Verlies van interesse, moed en zin ...
Sociale oorzaken van belemmeringen	SOC	Veranderende sociale contacten en rolpatronen ...
Materiële oorzaken van belemmeringen	MAT	Veranderingen in de woonomgeving, in apparatuur dat gebruikt wordt ...

- Hoe organiseer je de actiepunten?
- Wie doet wat?
- Hoe evalueer je ze?

Stelling 3: een goede teamleider neemt steeds het initiatief

- Hoe organiseer je de actiepunten?
- Wie doet wat?
- Hoe evalueer je ze?

- Welke randvoorwaarden zijn nodig om dit teamwerk te kunnen uitvoeren?
- Professional well-being?
- Werkplekieren (van, met en door elkaar): wat?

Stelling 4: als de patiënt content is, zijn wij ook content

- Welke randvoorwaarden zijn nodig om dit teamwerk te kunnen uitvoeren?
- Professional well-being?
- Werkplekieren (van, met en door elkaar): wat?

Kenmerken van goede IPC

1. Shared planning & decision making (goals)
2. Interdependence & cooperation
3. Partnership (commitment, trust & respect among team members)
4. Shared power & leadership
5. Coordination & communication
6. Patient & family involvement
7. Evaluation of team performance

Het belang van ethics, shared values en de taal die we met elkaar spreken

Competency 1

Work with individuals of other professions to maintain a climate of mutual respect and shared values. (Values/Ethics for Interprofessional Practice)

Competency 2

Use the knowledge of one's own role and those of other professions to appropriately assess and address the health care needs **of patients** and **to promote and advance the health of populations**. (Roles/Responsibilities)

Competency 3

Communicate with patients, families, communities, **and professionals in health and other fields** in a responsive and responsible manner that supports a team approach to the **promotion and maintenance of health and the prevention and treatment of disease**. (Interprofessional Communication)

Competency 4

Apply relationship-building values and the principles of team dynamics to perform effectively in different team roles to **plan, deliver, and evaluate** patient/population-centered care **and population health programs and policies** that are safe, timely, efficient, effective, and equitable. (Teams and Teamwork)

Van probleemgerichte naar behoeftegerichte taal

probleemgerichte taal

Hij is een gevaar voor
zichzelf.

Zij is onbekwaam.

Hij is een zeurpiet.

Zij is veeleisend.

behoeftegerichte taal

Hij heeft behoefte aan bescherming.

Zij heeft behoefte aan begeleiding en ondersteuning.

Hij heeft behoefte aan aandacht en een luisterend oor.
Hij heeft behoefte om gezien te worden.

Zij heeft graag dat het snel en goed gedaan wordt.



probleemgerichte taal

Hij verwaarloost zichzelf.

Zij is eigenzinnig.

Hij zorgt niet voor zichzelf.

Zij is fragiel.

Hij is té ziek om thuis te blijven.

behoeftegerichte taal

Hij heeft behoefte aan autonomie.
Hij heeft behoefte aan gedoseerde begeleiding en zorg.

Zij heeft behoefte aan autonomie, behoefte dat er met haar rekening wordt gehouden.

Hij heeft behoefte aan zingeving.

Zij heeft behoefte aan veiligheid en bescherming.

Hij heeft behoefte aan gepaste medische verzorging in het ziekenhuis.



Het belang van het referentiekader van waaruit we onze interventies starten

perspectief zorgvrager	zelf doen	zich laten helpen om het <i>volledig</i> zelf te doen	zich laten helpen om het <i>gedeelte- lijk</i> zelf te doen	het <i>volledig door anderen</i> laten doen
perspectief zorgverlener	overlaten	activeren aanleren voorbereiden	aanvullen begeleiden ondersteunen	overnemen uitvoeren
	actief/passief		passief/actief	



- <https://www.ipecollaborative.org/resources.html>
- A review of instruments to measure interprofessional collaboration for chronic disease management for community-living older adults. (Bookey-Bassett S et al.; J Interprof Care. 2016;30(2):201-10. doi: 10.3109/13561820.2015.1123233.)
- Healthcare teams as complex adaptive systems: understanding team behaviour through team members' perception of interpersonal interaction. (Pype et al.; BMC Health Serv Res. 2018 Jul 20;18(1):570. doi: 10.1186/s12913-018-3392-3.)
- Workplace learning through collaboration in primary healthcare: A BEME realist review of what works, for whom and in what circumstances: BEME Guide No. 46. (Mertens et al; Med Teach. 2018 Feb;40(2):117-134. doi: 10.1080/0142159X.2017.1390216. Epub 2017 Nov 2.)



Doelen bepalen in de Eerste Lijn: het CLEVER-protocol

Prof dr Dominique Van de Velde, Prof dr Patricia De Vriendt, Dhr Mike Jarrey

17/09/19: Doelgerichte zorg in de Eerste Lijn: beter CLEVER dan SMART



Activiteit als drager van waarden en emoties

Algemene principes



Person centred care

Algemene principes

Systematiek



Algemene principes



Van globaal naar
specifiek

Algemene principes

Stap 1:
INTRODUCEER
jezelf en het
thema
van het gesprek



Stel jezelf voor en geef het doel van dit interview aan



“In dit gesprek gaan we op zoek naar wat voor u belangrijk is in uw leven, en we gaan daarbij uit van de dingen die u doet, uw activiteiten. Op het einde van dit gesprek formuleren en noteren we samen uw persoonlijke doelen, zodat de hulpverleners die u begeleiden, dit weten. Zo kunnen die er ook rekening mee houden.”

Doel

- Het ijs breken en een vertrouwelijke sfeer opbouwen
- Elkaar leren kennen
- De context waarin de persoon leeft helder krijgen
- Het thema van het gesprek (de dagelijkse activiteiten) aankondigen



Tips

- Voer dit gesprek (bij voorkeur) in de woon- en leefomgeving van de persoon met een zorg- en ondersteuningsnood

Hoe te gebruiken in het CLEVER doel?

- **C**= beschrijf de unieke context van de persoon in zijn of haar woon- en leefomgeving.
- **L**= beschrijf het levensverhaal en de levenservaringen van de persoon vanuit het perspectief van zijn of haar betekenisvolle activiteiten.
- **E¹**= geef een indicatie van (de mate van) het engagement waarom de persoon deze persoon deze activiteit wil doen, behouden of starten.
- **V**= beschrijf de vaste waarden die voor hem of haar belangrijk zijn en die via de activiteit worden uitgedrukt.
- **E²**= beschrijf de emoties die met de activiteit gepaard gaan.
- **R**= beschrijf waarom deze activiteit relevant is voor de persoon.

Stap 2:
INVENTARISEER
alle relevante
activiteiten



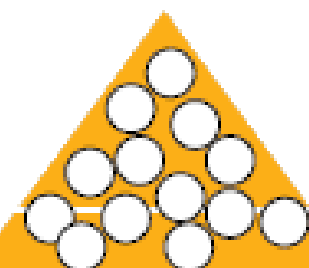
Doel

- Zicht krijgen op welke activiteiten relevant zijn, om zo te komen tot persoonlijke doelen
- Te weten komen welke activiteiten de persoon doet, deed of wil doen (dus vroeger, nu en in de toekomst)
- Het levensverhaal van de persoon helder krijgen in verband met de activiteiten

a-ADL: individueel bepaald, cultureel beïnvloed, vrijwillig en bedoeld voor zelfontwikkeling, ontspanning.

Activiteiten worden verworven volgens de cognitieve en psychomotorische ontwikkeling (baby, adolescent, volwassene en oudere)

Gestratificeerd volgens de individualiteit, routinematigheid en frequentie van uitvoeren.



Hobby's, ontspanning...

Studeren, vrijwilligerswerk en werk

Gesofisticeerde mobiliteit

Gesofisticeerde huishoudelijke taken en technologie

i-ADL om zelfstandig te leven

Huishoudelijke taken

Gesofisticeerde zelfzorg en zorgen voor anderen

b-ADL om in leven te blijven

Zelfzorg

Losweg via hulpvragen

Vertel eens

- *Over uw dag?*
- *Wat is voor u een doorsnee dag? Een goede dag? Een slechte dag?*
- *Zijn er speciale dingen die u belangrijk vindt? Hebt u bepaalde routines? Vaste rituelen?*
- *Wat zijn voor u uitdagingen?*
- *Stel dat u dingen zou kunnen veranderen in uw leven, wat zou u dan graag doen?*
- *Wat zou u doen als u uw dag volledig zelf zou kunnen invullen?*

Meer gestructureerd: Activiteitenlijst

ACTIVITEITENLIJST

Zorgen voor zichzelf	Vroeger	Nu	Toekomst
Zich wassen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Zich kleden	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Eten en drinken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Transfers en verplaatsingen binnenshuis	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
De trap nemen binnenshuis	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Toiletgebruik	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Omgaan met (in)continentie	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Medicatie innemen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Rust nemen of slapen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
...	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Gesofisticeerde zelfzorg	Vroeger	Nu	Toekomst
Bad of douche nemen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Make-up, nagelverzorging	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Haar verzorgen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Zich scheren	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Speciale zorg zoals stoma, glycemie bepalen, ...	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gezondheidsmedewerker consulteren (huisarts, specialist, ...)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Therapie volgen (kine, ergo, ...)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gebruikmaken van specifieke externe (dag)verzorging zoals bv. dialyse, enz.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
...	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Voeding	Vroeger	Nu	Toekomst
Bereiden van voedsel			
Dagelijkse maaltijd bereiden	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Groenten diepvriezen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Nieuwe gerechten uitproberen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Complexe maaltijden bereiden	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Brood, cakes, taarten, ... bakken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Confituur maken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
...	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Keukentoeestellen gebruiken	Vroeger	Nu	Toekomst
Koffiezetapparaat gebruiken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Waterkoker gebruiken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Microgolfoven gebruiken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Oven gebruiken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Keukenrobot gebruiken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
...	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Zeven verschillende vormen van relevantie op basis van verleden, heden en toekomst

	Ik deed die activiteit vroeger	Ik voer die activiteit nu uit	Ik wens die activiteit in de toekomst te doen	Voorbeeld uit de interviews
1	X			"Ik was vroeger bankier, maar ben gepensioneerd nu, nu doe ik dat niet meer"
2	X	X		"Ik heb vroeger veel gevoetbald, ik ben nog steeds aangesloten bij de club, maar ik speel enkel nog als ze mij echt nodig hebben. Maar het gaat niet goed meer en het doet allemaal pijn de dag nadien, ik wil daarmee stoppen".
3	X	X	X	"Biljarten is altijd mijn lang leven geweest; vroeger ging ik samen met mijn pa naar 't café in het dorp, daar stond een tapbiljart. Daar heb ik het geleerd. Ik heb nu een drieband staan thuis. Ik heb dat kunnen kopen voor een appel en een ei. Ik speel dat graag en zolang ik het kan zal ik spelen"
4	X		X	"We reisden vaak vroeger, we kunnen dat nu niet meer vanwege mijn ziekte, maar dat zal wel weer lukken, misschien op een andere manier".
5		X		"Mijn wonde verzorgen aan mijn been (door diabetes), is iets wat ik nu dagelijks moet doen, of beter laten doen, hopelijk is het gauw genezen want ik wil daarvan af"
6		X	X	"Ik ben beginnen fietsen met een elektrische fiets, ik kan dan bijhouden hoe ver ik gefietst heb, hoeveel calorieën ik verbrand heb, hoeveel de teller omhoogging enz. Ik wil dat graag zo lang mogelijk behouden"
7			x	"Wat ik altijd al graag wou doen, maar niet direct de tijd voor gehad heb is postzegels verzamelen, moet ik misschien eens werk van maken".



Tips

- Laat persoon zo vrijuit mogelijk vertellen. Begin het gesprek met 'Vertel eens'
- Gebruik eerst de hulpvragen. Gebruik de lijst wanneer het gesprek moeilijker op gang komt
- Kruis wél de relevante activiteiten aan in de lijst
- Focus zowel op wat de persoon nu 'doet' (heden) of niet meer doet (verleden) of nooit gedaan heeft maar wél graag zou willen doen (toekomst)

Hoe te gebruiken in het CLEVER doel?

- **C**= beschrijf de unieke context van de persoon in zijn of haar woon- en leefomgeving.
- **L**= beschrijf het levensverhaal en de levenservaringen van de persoon vanuit het perspectief van zijn of haar betekenisvolle activiteiten.
- **E¹**= geef een indicatie van (de mate van) het engagement waarom de persoon deze persoon deze activiteit wil doen, behouden of starten.
- **V**= beschrijf de vaste waarden die voor hem of haar belangrijk zijn en die via de activiteit worden uitgedrukt.
- **E²**= beschrijf de emoties die met de activiteit gepaard gaan.
- **R**= beschrijf waarom deze activiteit relevant is voor de persoon.

Stap 3:
PRIORITEER
de meest
betekenis-
volle activiteiten



Doel

- Maak samen met de persoon een top vijf van de activiteiten die voor hem/haar de belangrijkste zijn
- Identificeer die activiteiten waar het sterkste engagement of de grootste nood ligt
- Achterhaal de (volgens de persoon) belangrijkste oorzaak van beperking of belemmering

Prioriteiten top 5



We hebben nu heel wat besproken samen. Graag wil ik samen met u nu ophoofden welke activiteiten voor u nu het meest belangrijk zijn, ook al lukken ze niet (goed) meer.

1	
2	
3	
4	
5	

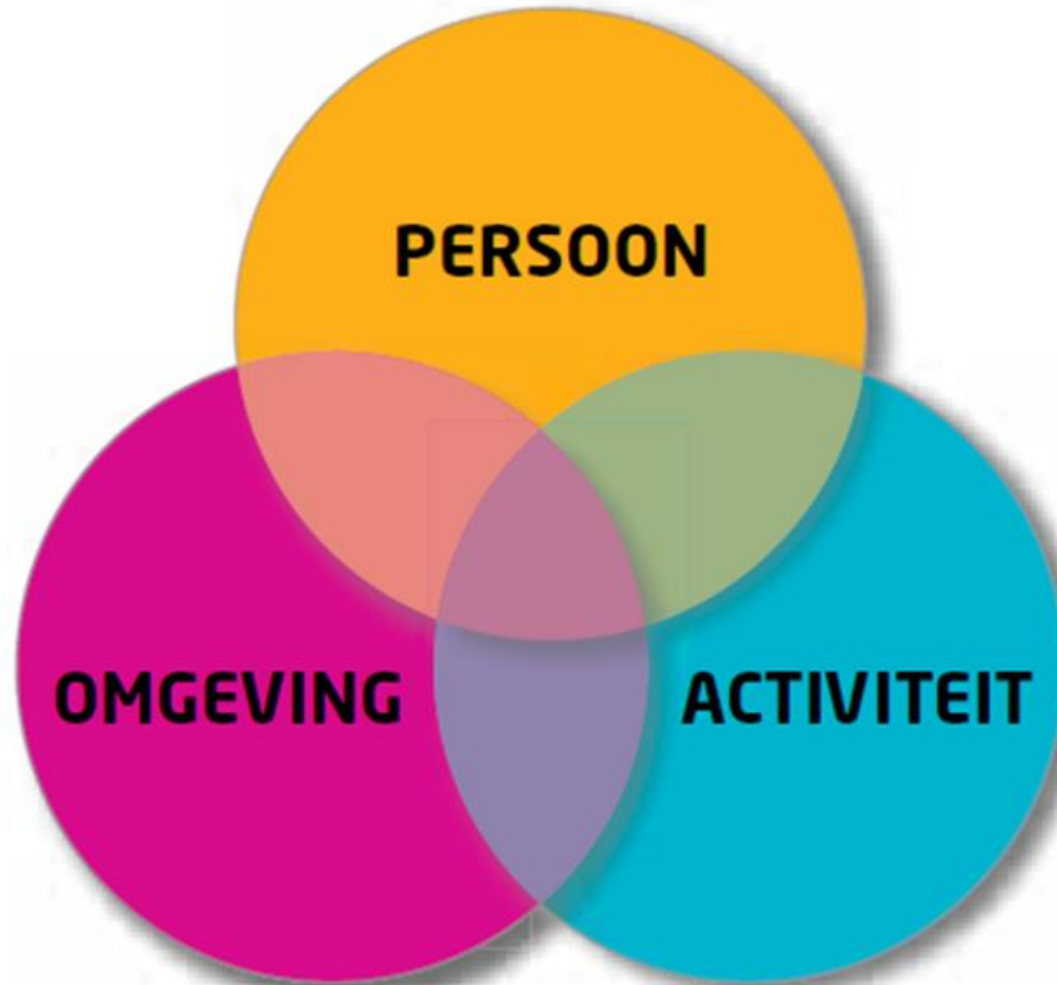
De nood om betekenisvolle activiteiten aan te pakken

• Kunt u op een schaal van nul tot tien uitdrukken hoe belangrijk het voor u is om de activiteit aan te pakken of te realiseren?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

helemaal niet noodzakelijk <<< >>> heel erg noodzakelijk

Activiteit	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1											
2											
3											
4											
5											



Comprehensief Model van Occupatie[©]

Ervaren beperkingen en belemmeringen

Cognitieve oorzaken van belemmeringen	COG	Geheugenproblemen, taalstoornissen, beperkte aandacht, problemen met executieve functies ...
Fysieke oorzaken van belemmeringen	FYS	Stoornissen in motorische functies zoals krachtverlies, evenwichtsproblemen, beperkingen in fijne motoriek. Stoornissen in sensorische functies zoals auditieve en visuele problemen. Pijn ...
Intrapersoonlijke oorzaken van belemmeringen	IP	Verlies van interesse, moed en zin ...
Sociale oorzaken van belemmeringen	SOC	Veranderende sociale contacten en rolpatronen ...
Materiële oorzaken van belemmeringen	MAT	Veranderingen in de woonomgeving, in apparatuur dat gebruikt wordt ...

Duid in onderstaand rooster per activiteit de oorzaken aan van beperkingen en belemmeringen en de nood om deze activiteit 'aan te pakken'

"U zegt dat u moeilijkheden, problemen of beperkingen ervaart bij het uitvoeren van deze activiteit. Hebt u zelf een idee wat volgens u de redenen hiertoe zijn? Waarom ervaart u deze veranderingen of beperkingen? Wat is de oorzaak van deze beperking? Welke reden zou u toeschrijven aan deze beperkingen of problemen? Wat belemmert u nu om dit te doen? Wat is de reden van die belemmering?"

Prioriteit	Vaardigheid				
	Oorzaak van de beperking of de belemmeringen				
1	COG	FYS	IP	SOC	MAT
2	COG	FYS	IP	SOC	MAT
3	COG	FYS	IP	SOC	MAT
4	COG	FYS	IP	SOC	MAT
5	COG	FYS	IP	SOC	MAT

Er kunnen meerdere oorzaken van beperking of belemmeringen van toepassing zijn.



Tips

- Stel geen suggestieve vragen, laat de persoon vrijuit vertellen
- Vraag liever 'hoe doet u dat' dan 'waarom gaat het niet'
- Gebruik het eigen klinisch oordeel om de zaken die de persoon verteld te interpreteren en te noteren

Hoe te gebruiken in het CLEVER doel?

- **C**= beschrijf de unieke context van de persoon in zijn of haar woon- en leefomgeving.
- **L**= beschrijf het levensverhaal en de levenservaringen van de persoon vanuit het perspectief van zijn of haar betekenisvolle activiteiten.
- **E¹**= geef een indicatie van (de mate van) het engagement waarom de persoon deze persoon deze activiteit wil doen, behouden of starten.
- **V**= beschrijf de vaste waarden die voor hem of haar belangrijk zijn en die via de activiteit worden uitgedrukt.
- **E²**= beschrijf de emoties die met de activiteit gepaard gaan.
- **R**= beschrijf waarom deze activiteit relevant is voor de persoon.

Stap 4:
ANALYSEER
de activiteit met
de
hoogste prioriteit



Doel

- Analyseer de belangrijkste activiteit (de top één uit de top vijf) op basis van vorm en betekenis, om zo zicht te krijgen op het mentale beeld van deze activiteit

Functie, vorm
en betekenis ->
mentale beeld



HET MENTALE BEELD VAN DE ACTIVITEIT

DE ACTIVITEIT		
DE VORM	DE PERSOONLIJKE BETEKENIS	
<p>Hoe lang duurt deze activiteit?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Hebt u deze activiteit vroeger gedaan, doet u die nu of hebt u die nog nooit gedaan? Wilt u die activiteit in de toekomst gaan doen? Hoe past deze activiteit in uw levensgeschiedenis?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	Levensverhaal
<p>Wanneer zou u deze activiteit willen doen?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Welke waarden wilt u uitdrukken of ervaren met deze activiteit? Waarom is die zo belangrijk?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	Waarden
<p>Waar zou u deze activiteit willen doen?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Hoe voelt u zich bij deze activiteit? Welke emoties roept deze activiteit bij u op?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	Emoties
<p>Hoe vaak zou u deze activiteit willen doen?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Wat motiveert u om deze activiteit te doen?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	Engagement
<p>Met WIE zou u deze activiteit willen doen?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>		

Beschrijf hier de activiteit zoals de persoon die in zijn hoofd heeft.

.....

.....

Opmerkingen:

.....

.....

De activiteit als drager van waarden en emoties

WAARDEN	EMOTIES
<i>Speur naar waarden die voor de persoon belangrijk zijn en vink aan:</i>	<i>Speur naar emoties die verbonden zijn aan de activiteit en vink aan:</i>
<input type="checkbox"/> affectie tonen	Positieve emoties
<input type="checkbox"/> affectie ervaren	<input type="checkbox"/> vreugde
<input type="checkbox"/> bescherming bieden	<input type="checkbox"/> vertrouwen
<input type="checkbox"/> bescherming ervaren (zich geborgen voelen)	<input type="checkbox"/> verwachting
<input type="checkbox"/> contact nemen	<input type="checkbox"/> ...
<input type="checkbox"/> contact ervaren	
<input type="checkbox"/> controle ervaren	
<input type="checkbox"/> creatief zijn	
<input type="checkbox"/> deelnemen	
<input type="checkbox"/> erbij horen	Negatieve emoties
<input type="checkbox"/> anderen helpen	<input type="checkbox"/> verdriet
<input type="checkbox"/> eigen identiteit kunnen uiten	<input type="checkbox"/> afkeer
<input type="checkbox"/> intimiteit ervaren	<input type="checkbox"/> woede
<input type="checkbox"/> ordelijk zijn	<input type="checkbox"/> angst
<input type="checkbox"/> plezier ervaren	<input type="checkbox"/> ...
<input type="checkbox"/> privacy ervaren	
<input type="checkbox"/> privacy bieden	
<input type="checkbox"/> respect tonen	
<input type="checkbox"/> sportief zijn	
<input type="checkbox"/> verantwoordelijkheid opnemen	
<input type="checkbox"/> een uitdaging realiseren	
<input type="checkbox"/> ...	



Tips

- Tijdens het gesprek zullen er al waarden en emoties naar boven komen bij de persoon. Noteer die alvast
- Speur tijdens het analyseren van de activiteit verder naar de waarden en emoties
- De verschillende waarden en emoties zijn aangegeven op de aanvinklijst
- Als er andere waarden en emoties ter sprake komen, voeg je die gerust toe

Hoe te gebruiken in het CLEVER doel?

- **C**= beschrijf de unieke context van de persoon in zijn of haar woon- en leefomgeving.
- **L**= beschrijf het levensverhaal en de levenservaringen van de persoon vanuit het perspectief van zijn of haar betekenisvolle activiteiten.
- **E¹**= geef een indicatie van (de mate van) het engagement waarom de persoon deze persoon deze activiteit wil doen, behouden of starten.
- **V**= beschrijf de vaste waarden die voor hem of haar belangrijk zijn en die via de activiteit worden uitgedrukt.
- **E²**= beschrijf de emoties die met de activiteit gepaard gaan.
- **R**= beschrijf waarom deze activiteit relevant is voor de persoon.

Stap 5:
**FORMULEER
SAMEN**
het CLEVER-doel



Doel

- Formuleer samen met de persoon het CLEVER-doel vanuit het verhaal van de persoon

Houvast

- **C**= beschrijf de unieke context van de persoon in zijn of haar woon- en leefomgeving.
- **L**= beschrijf het levensverhaal en de levenservaringen van de persoon vanuit het perspectief van zijn of haar betekenisvolle activiteiten.
- **E¹**= geef een indicatie van (de mate van) het engagement waarom de persoon deze persoon deze activiteit wil doen, behouden of starten.
- **V**= beschrijf de vaste waarden die voor hem of haar belangrijk zijn en die via de activiteit worden uitgedrukt.
- **E²**= beschrijf de emoties die met de activiteit gepaard gaan.
- **R**= beschrijf waarom deze activiteit relevant is voor de persoon.

Welk doel (of doelen) zouden
jullie formuleren na het horen
van Christel?

CLEVER format

C	<hr/> <hr/> <hr/>
L	<hr/> <hr/> <hr/>
E¹	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
V	<hr/> <hr/> <hr/>
E²	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
R	<hr/> <hr/> <hr/>

Christels doel



Wat is voor Christel top-prioriteit?

- *Ze wil de kleinkinderen van school halen op woensdag*
- *en samen met hen het middagmaal klaar maken*
- *en ze de hele woensdagnamiddag opvangen tot de ouders hen kunnen komen halen*
- *ze wil met hen spelen, de vogeltjes verzorgen en huiswerk helpen maken*
- *nadien wil ze haar huis opruimen.*



Haar CLEVER doel: context

- C: Christel is een 60-jarige vrouw, gehuwd, kinderen en kleinkinderen waar ze heel veel om geeft. Ze woont in een open bebouwing op het platteland, met grote tuin waarin ze veel werkt en van geniet. Sinds 7 jaar heeft ze de diagnose Parkinson gekregen.

Haar CLEVER doel: levensverhaal

- L: ze is psychiatisch verpleegkundige, werkte in GGZ en gaf les in HBO5. Ze moest verplicht stoppen met werken na haar diagnose. Ze mist haar werk én haar collega's. Ze zoekt altijd sociaal contact. Ze is heel actief en creatief, altijd al geweest. Ze zorgt graag voor haar kleinkinderen, oma zijn is voor haar heel belangrijk. Ze onderhoudt graag de sociale contacten met de oud-collega's. Ze doet nu keramiek. Ze houdt van reizen samen met haar man, dit jaar zelfs buiten Europa, wat een grote uitdaging was. Ze is graag fysiek actief, wandelt veel en graag. Ze probeert ook nog te gaan lopen. Ze liep op haar 40ste een marathon.

Haar CLEVER doel: engagement

- E: het grootste engagement ligt in haar rol als grootouder en de zorg voor haar kleinkinderen. Daar wil ze al haar energie op inzetten, temeer omdat ze daaruit kan afleiden hoe goed dat ze zich voelt en in hoeverre Parkinson haar in zijn greep krijgt.

Haar CLEVER doel: vaste waarden

- V: dat geeft haar een gevoel van 'volwaardigheid'; daardoor voelt ze zich 'minder ziek'. Zelfstandig zijn is voor haar essentieel.

Haar CLEVER doel: emoties

- E: ze voelt zich angstig om gestigmatiseerd te worden. Ze voelt zich daarentegen altijd opgewekt bij haar kleinkinderen en ze durft ook veel meer samen met hen.

Haar CLEVER doel: relevantie

- R: zorgen voor de kleinkinderen en met name de kleinkinderen van school halen is voor haar zeer relevant. Dit is voor haar een nieuwe activiteit, die ze voorheen niet deed. Na de woensdagnamiddag moet ze het huis opruimen. Dat vindt ze goed, zo is ze in beweging. Dit is een extra pluspunt.

Tips

- Neem alle verzamelde informatie erbij als uitgangspunt
- Een korte pauze in het gesprek is hier vaak aangewezen
- Oordeel niet over de haalbaarheid van het doel

Stap 6: EVALUEER het CLEVER- doel



Doel

- Checken of de persoon zich kan vinden in het doel. Weerspiegelt het wat hij/zij belangrijk vindt in relatie tot de activiteit? Is dit doel relevant?



“We hebben nu samen een doel bepaald. Ik lees het nog eens luidop voor... Kunt u zich hierin vinden? Is dit relevant voor u? Weerspiegelt het wat u belangrijk vindt? Wenst u nog iets toe te voegen? Ik heb gemerkt in het gesprek dat u het belangrijk vindt om... (Bv. zo veel mogelijk zelfstandig te doen), weerspiegelen deze doelen voldoende dit aspect?”

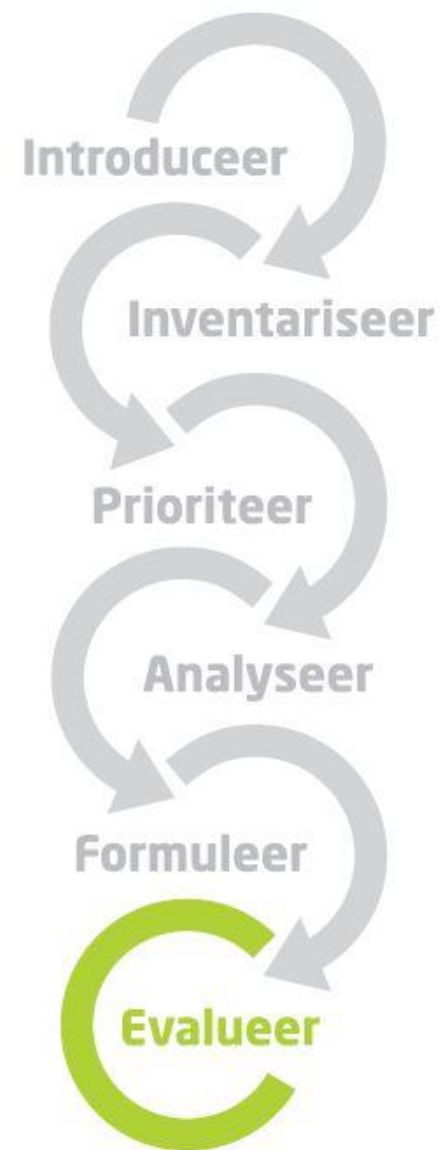
Tips

- Lees voor, vraag reactie, observeer. Luister goed en pas aan tot de persoon zich er helemaal goed bij voelt.

Afronden



“Dank u wel voor dit gesprek. Ik hoop dat u hier iets aan gehad hebt. De volgende stap is nu dat”





Over naar het interdisciplinair team

DEEL 3 | CLEVER DOELEN BEPALEN: HOE REALISEREN? DE CLEVER METHODIEK

Hoofdstuk 7: algemene principes

Hoofdstuk 8: de verschillende stappen in de CLEVER methodiek

Hoofdstuk 9: wat werkt voor wie?

Nalezen?



arteveldehogeschool

LID VAN DE ASSOCIATIE UNIVERSITEIT GENT

De CLEVER professional

Doelgerichte zorg vraagt andere vaardigheden
van de professional



De CLEVER professional

- Basishouding van gelijkwaardigheid, respect, empathie, echtheid, verantwoordelijkheid en empowerment
- CLEVER is géén test of vragenlijst
- Stappen moeten niet strikt gevolgd worden
- Goed gesprek

De CLEVER professional

De 'CLEVER-professional'

C: **Coach** de persoon met de zorg- en ondersteuningsnood in het Co-creëren van het doel

L: **Leer** de persoon in zijn context kennen door actief te luisteren

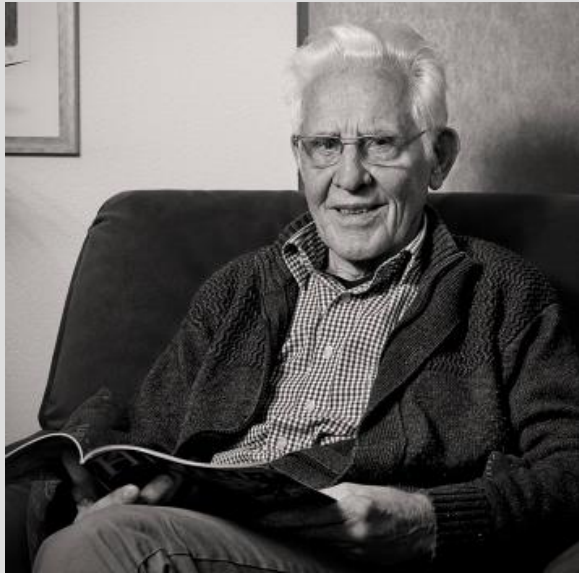
E: **Empower** de persoon naar zelfmanagement en gezondheidsvaardigheden

V: **Valoriseer** de persoonlijke waarden die de persoon aan activiteiten koppelt

E: **Equity** of billijkheid stel je centraal om zorg op maat te creëren

R: **Realiseer** het doel in een interdisciplinaire setting

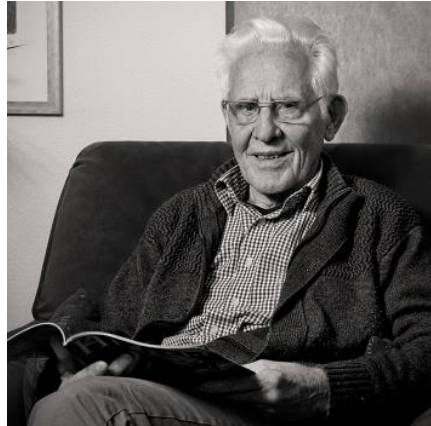
Rollenspel casus Bert



- 71 -jarige man
- Woont samen met 65-jarige echtgenote
- Gepensioneerd boekhouder
- Sinds 10 jaar diabetes mellitus type 2
- Artrose van de kniegewrichten waardoor beperkte mobiliteit
- Rookt 1 sigaret per dag
- Sinds één maand pijn in rechtersvoet
- Zoon doet de administratie omdat Mr. het hier de laatste maanden moeilijk mee had
- Postzegelverzamelaar, vroeger naar beurzen, uitwisselen van postzegels = veel sociale contacten
- Vroeger voorzitter vereniging

Opdracht

- Peil naar de doelen die voor Bert belangrijk zijn.



Evaluatie

- Hulpverlener:
 - Waar heb je op gelet tijdens het gesprek?
 - Wat heb je bewust vermeden?
 - Waar ben je op gebotst?
- Bert:
 - Hoe vond je het om geïnterviewd te worden door "een onbekende"?
 - Wat heb je als aangenaam/onaangenaam ervaren?
- Observatoren

Coach de persoon in het co-creëren van het doel

Nalezen?

Boek p 127

- ‘het ontwikkelen van nieuwe perspectieven en het laten open bloeien van sluimerende mogelijkheden’
- PZON zelf laten nadenken over wat belangrijk is
- PZON heeft grootste én enige inhoudelijke inbreng

Coach de persoon in het co-creëren van het doel

Niet of minder

- Luisteren vanuit een oordeel of een bepaald idee
- Gehaast zijn
- Snel een oplossing willen
- Invullen voor de persoon

Wel of meer

- Input zo veel mogelijk uit PZON laten komen
- Juiste vragen stellen (Vertel eens... Wat is een goede dag?)
- Doorvragen info 'tussen' de lijnen (emoties en waarden)
- Betrokken en authentieke belangstelling
- Onderzoekende aandacht

Leer de persoon in zijn
context
kennen door actief te
luisteren

Nalezen?
Boek p 130

- Aandachtgevend gedrag
- Non-verbale signalen
- Open vragen stellen
- Doorvragen
- Samenvatten en reflecteren

“Begrijp ik het goed dat...?”

“Klopt het dat u vindt dat ...”

“Begrijp ik het goed dat u het liefst zou willen dat...”

“Tijdens een wandeling hebt u het gevoel dat ...?”

Leer de persoon in zijn
context
kennen door actief te
luisteren

- NIVEA: Niet Invullen Voor Een Ander
- ANNA: Altijd Navragen, Nooit (zomaar) Aannemen
- LSD: Luisteren, Samenvatten en Doorvragen
- OMA: stel Oordelen, Meninge n en Aannames uit

- Participatie - verantwoordelijkheid opnemen - actievere rol in besluitvorming over zijn of haar gezondheid
- Doelen PZON als uitgangspunt, niet expertise van professional

⇒ Ondersteunen van zelfmanagement

Empower de persoon naar zelfmanagement en gezondheidsvaardigheden

- Vraag actief naar hoe het is voor de persoon
- Erken het perspectief van de persoon
- Bied inspraak en keuze aan
- Volg het ritme van de persoon
- Hanteer uitnodigend taalgebruik
- Spreek vertrouwen uit
- Geef positieve en informationele feedback
- Stimuleer zelfreflectie

- Nodig om informatie over gezondheid te verkrijgen, te begrijpen en te gebruiken

(Gezondheidsraad, 2011; Gezond Leven, 2019)

- 3 facetten

- functionele aspect: lezen, schrijven, rekenen
- kritische aspect: beoordelen, vergelijken, selecteren, mening vormen en beslissingen nemen
- interactieve aspect: info vinden, info verwerken, in gesprek kunnen gaan, interactie met de omgeving

(Nutbeam, 2006)

- de persoon verschijnt niet of te laat op de afspraak
- de persoon laat partner of kind het verhaal doen
- vragenlijsten komen niet ingevuld terug
- lees- en schrijfsituaties worden vermeden

- excuses:
 - 'Oei, ik heb mijn bril vergeten. Kunt u zeggen wat er staat?'
 - 'Ik heb een lelijk handschrift, kunt u dit voor mij invullen?'
 - 'Ik dacht dat de afspraak morgen was? '
- de persoon vertelt een chaotisch verhaal
- de persoon stelt geen/steeds dezelfde vragen
- het antwoord sluit niet aan bij de vraag
- de persoon beweegt zijn ogen niet over de tekst of het formulier
- de persoon schrijft onvast en niet binnen de voorbehouden ruimte

- neem voldoende tijd voor het gesprek
- gebruik eenvoudige en klare taal
- gebruik geen beeldspraak
- gebruik ondersteunend beeldmateriaal (foto's of eenvoudige tekeningen)
- vraag om na te vertellen wat besproken werd om te zien of je het als professional goed uitgelegd hebt (terugvraagmethode). Vul aan wat ontbreekt, herhaal wat niet duidelijk was
- moedig aan om vragen te stellen.

(Haesaert et al., 2016; Heijmans, 2018)

Persoonlijke waarden en groepswaarden

Nalezen?

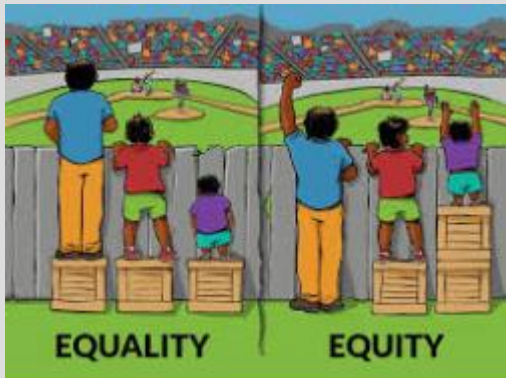
Zie boek p 141

- Waarden, voorkeuren en principes
- Persoonlijke waarden geven richting aan wat we doen en wat we willen bereiken.
- Levensverhaal opvatten vanuit achtergrond of situatie van persoon

Equity of billijkheid centraal stellen

Nalezen?

Zie boek p 142



- Beslissingen nemen op maat en in het grootste voordeel van de persoon
- Concept "SDM": gezamenlijk tot besluit komen over gewenste zorg of interventie

SDM

- Stappenplan om tot gezamenlijke besluitvorming te komen



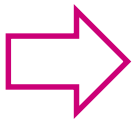
(Vanbosseghem et al, 2017)



SDM

Professional

- Inbreng vanuit professionele deskundigheid
 - evidence en ervaring
- Wil weten wat werkelijk belangrijk is



Beide personen nemen hier een gelijkwaardige, actieve rol in op

Persoon met ZON

- Ervaringskennis over de ziekte
- Ervaringskennis over zijn leven
- Waarden en voorkeuren

SDM

- Stappenplan om tot gezamenlijke besluitvorming te komen



(Vanbosseghem et al, 2017)

Rollenspel casus Anna



- 52- jarige vrouw
- Gescheiden, 2 zonen, 1 kleindochter
- Werkte als verpleegkundige
- Multiple sclerose waardoor algemene vermoeidheid, algemeen krachtverlies, verminderd evenwicht
- Houdt van wandelen en fietsen in fietsclub
- Woont landelijk in eigen alleenstaande woning
- Komt minder vaak buiten, wil kinderen en vrienden niet “lastig” vallen

Opdracht

- Peil naar doelen die voor Anna belangrijk zijn?

Evaluatie

- Wat heb je anders gedaan dan tijdens het eerste interview?
- Welke aandachtspunten neem je zeker mee naar huis?

